

4 lipca 1827 - w stanie Nowy Jork zniesiono niewolnictwo

Niewolnictwo – zjawisko społeczne, którego istotą jest stosunek zależności, polegający na tym, iż pewna grupa ludzi (niewolnicy) stanowi przedmiot własności innych osób, grup ludzi (rodzina, plemię itd.), lub instytucji (państwo, świątynia itp.), którzy mogą nimi swobodnie rozporządzać.

Niewolnictwo oznaczać może sytuacją faktyczną lub prawną. W ujęciu prawnym jest ono instytucją, sprowadzającą się do tego, iż niewolnik w świetle prawa jest rzeczą, tj. przedmiotem praw rzeczowych innej osoby, i zgodnie z prawem może być zbywany, kupowany, używany (pożyczony), darowany, zastawiany itd. W czasach obecnych, gdy niewolnictwo zostało zakazane we wszystkich prawodawstwach świata, niewolnictwo sprowadza się do stanu, w którym niewolnik faktycznie znajduje się w sytuacji przedmiotu, stanowiącego czyjąś własność, jednak ten stan rzeczy nie jest chroniony prawem, a wręcz stanowi przestępstwo.

Niewolnictwo uchodzi za jedną z najstarszych formacji społecznych; miało się ono wykształcić po rozpadzie wspólnoty pierwotnej. Istniało nieprzerwanie od starożytności, aż po czasy współczesne.

W czasach nowożytnych w Europie korzystano z niewolnictwa praktykowanego na innych kontynentach. Niewolnictwo miało również duży zasięg w krajach muzułmańskich: jeńcy pracowali fizycznie, w kopalniach czy na galerach. Bogaci muzułmanie posiadali haremy, w których utrzymywali niewolnice dostarczające im usług seksualnych.

Po odkryciu Ameryki przez Kolumba w 1492 zdarzały się liczne próby przymuszenia rdzennych mieszkańców tego kontynentu do pracy niewolniczej, nie przyniosły one jednak większych rezultatów gospodarczych, prowadziły natomiast do eksterminacji miejscowej ludności. Niedobór rąk do pracy w nowych koloniach (głównie plantacje trzciny cukrowej na Karaibach, tytoniu oraz bawełny) spowodował import niewolników z Afryki. Nie tylko praca, ale i sami niewolnicy stali się popularnym towarem handlowym bankierów europejskich. Niemniej jednak chwytaniami niewolników zajmowali się głównie Arabowie.

Kolejny przełom nastąpił w roku 1562, kiedy angielski handlarz niewolnikami, John Hawkins, wymyślił okrężną drogę handlu przez Atlantyckie Wybrzeże Afryki Środkowej. Kupował towar w Anglii, wymieniał go na niewolników w Gwinei (obecnie całe atlantyckie wybrzeże Afryki Środkowej), tych wymieniał na towar w Ameryce, który z kolei dostarczał do Anglii. Na każdym etapie uzyskiwał wielokrotne przebiecie. Później dodano etap kolonii w Ameryce Północnej. Szacuje się, że pomiędzy XVI i XIX wiekiem przez Atlantyckie Wybrzeże Afryki przewieziono od 12 do 25 milionów Afrykańczyków. Podczas trwających od 3 do 13 tygodni podróży przez ocean umierało średnio 30% niewolników.

Z czasem biali zaczęli żywić przekonanie o niemoralności tego systemu. Pierwszym państwem, które formalnie zakazało niewolnictwa była 4 lutego 1794 r. Francja, jednak wkrótce Napoleon Bonaparte przywrócił je (1802). Handlu niewolnikami zakazano postanowieniami kongresu wiedeńskiego w 1815, lecz nadal wolno było ich posiadać.

Liga Narodów w roku 1926 zakazała handlu niewolnikami, jednak niewolnictwo przetrwało formalnie aż do połowy XX wieku, Arabia Saudyjska zabroniła go dopiero w 1962 r., a Mauretania w 1981 r.

Choć formalnie niewolnictwo zakazane jest we wszystkich krajach świata, de facto praktykowane jest bardzo szeroko i jest obecnie jednym z najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki.

Organizacje antyniewolnicze szacują liczbę niewolników na 27 mln, a więc więcej, niż kiedykolwiek w historii ludzkości i więcej, niż sprzedano w ciągu 500 lat transatlantyckiego handlu niewolnikami. Międzynarodowa

Organizacja Pracy mówi o ok. 220 mln pracujących dzieci - znaczna część z nich pracuje w warunkach niewolniczych.

Współczesne niewolnictwo przybiera nowe, nieznane w historii formy. Jedną z nich była praca przymusowa więźniów w hitlerowskich i stalinowskich obozach koncentracyjnych, praktykowana dziś nadal na szeroką skalę w Chinach w obozach laogai. Na szeroką skalę praca przymusowa praktykowana jest też w Birmie.

Jedną z współczesną form niewolnictwa jest też międzynarodowy handel dziećmi, jako tanią siłą roboczą, uprawiany głównie w krajach Azji i Afryki oraz międzynarodowy handel kobietami, zmuszanymi przez mafie na całym świecie do prostytucji.

*

Więcej tutaj.

*

Historia niewolnictwa w Ameryce:

<http://www.youtube.com/watch?v=Jc1RbUxQv4E>